

Innehåll

Förord	9
Inledning: du har ett guldläge	10
<i>Tiden är på din sida</i>	13
<i>Det är dina pengar</i>	16
Nya tider och två startskott	19
<i>Startskotten i vår vardag</i>	20
Startskott 1: Ett nytt överflöd att vänta	21
Startskott 2: Chef över dina pengar	26
Dina oupptäckta pengar	30
<i>Steg 1. Ta fram alla pengarna</i>	31
<i>Steg 2. Hitta mellanpotten</i>	35
1. Tre synsätt = tre pottor	37
2. Innehållet i pottorna	40
3. Använd mellanpengarna	41
Kartan över pengarna	44
<i>Spartyperna</i>	46
Pessimisten	46
Realisten	47
Optimisten	49
<i>Steg 1. Ta reda på räntan</i>	50
<i>Steg 2. Välj pott åt varje sparform</i>	53

<i>Steg 3. Fördela beloppen</i>	55
<i>Steg 4. Tolka din karta</i>	56
<i>Steg 5. Hantera din sparkarta</i>	58
Dags för 55+ spurten	65
<i>Utgifterna kan vara tillgångar</i>	66
<i>Räntesparande är en utgift</i>	70
<i>Kvinnor behöver pensionshjälp</i>	71
<i>Hur mycket ska sparas?</i>	74
<i>Fördela spurtpengarna</i>	75
Sparkontot (Plånbokspotten)	76
Mellanpotten	76
Tillväxtpotten	77
<i>Välj dina spurtfonder</i>	77
<i>Tillväxten finns längre bort</i>	80
<i>Starta spurten i tre steg</i>	93
Steg 1. Minst tre startdatum	93
Steg 2. Välj flera – det vinner du på	94
Steg 3. Välj bättre skatt och rörelsefrihet	94
<i>Målet är att fördubbla pengarna!</i>	97
<i>Testa ditt sparande</i>	99
<i>Vanliga frågor från 55+</i>	102
65 år och 4 femårsplaner	105
<i>Spara pengarna under tiden</i>	108
<i>När ska du använda pengarna?</i>	109
<i>Börssparande inte farligt</i>	112
<i>Jobba vidare – använd erfarenheten</i>	113
<i>Glöm inte att använda pengarna</i>	114
<i>Saker att tänka på som är lätta att missa</i>	115
Några fördjupande råd	119
<i>Vässa fonderna från botten</i>	121
<i>Fondgrunden: globalfonder</i>	122
Genomtänkta globalfonder	125
Globala småbolagsfonder	125
Är 2 % något att bry sig om?	125
<i>Nya typer av fondbolag</i>	127

Fonder med en idé – fondklaner	127
Fondavgifter	128
Feta fondkatter	129
Förvaltare som hoppar av	129
Undvik specialfonder	130
<i>Sverigefonder är ett alternativ</i>	130
Genomtänkta Sverigefonder	131
<i>Tillväxtpotten: fyra sorters tillväxtfonder</i>	132
Tillväxtfonder och tillväxtfonder småbolag	134
Bricfonder	136
Länderfonder	136
<i>Sparformer att undvika?</i>	137
<i>Sparformer som inte behövs</i>	139
<i>Etiska fonder</i>	141
<i>Höj sista lönen rejält</i>	143
1. Ta kommandot	143
2. Välj lång sikt	145
3. Betala låga avgifter hela livet	146
4. Bromsa inte för tidigt	146
5. Slå eller gå med i PPM-soffan	147
6. Behåll greppet om dina pengar	148
<i>Husspara med för- och nackdelar</i>	148
Ingen riktigt marknad	149
Vad kostar det att bo?	149
Låna för att spara	151
Seniorlåna på sin bostad	152
Låt dig inte luras av allt sälj och håll isär dina inköp	154
Håll efter räntan!	155
<i>Handgrepp mot bankmän för 55+</i>	155
Att möta säljaren	157
Samtal 1. Det ringer	157
Samtal 2. Du funderar lite ...	158
Samtal 3. Att köpa råd från bankrådgivare	159
Kontrollfrågor till rådgivare	160
Varningssignalen: säljarens samtalsmall	161
Din moteld – din argumentation	162
Köp aldrig vid sittande möte	163
Det är din plikt att pruta	163
Dåliga råd	164

Lagarna ändras ofta	164
Saknas en spared likt läkarnas hippokratiska ed	165
Hur tar de betalt?	166
Avgiften – något du styr över	170
Avgiftsmodellen ursprung	171
<i>Barns sparande är ofta en katastrof</i>	173
<i>Arv inte längre önskade</i>	176
Barnbarnen kan behöva	177
<i>Aktier – sälj eller köp</i>	179
Sälj. Fem skäl för tveksamma	179
Köp. Fyra startsteg i aktiesparande	183
<i>Överkurs. Spara efter konjunktur</i>	190
<i>Slutord. Du är högvilt</i>	192

Register

197

Förord

De har aldrig varit yngre. 55-åringarna. De kan se fram mot ett långt aktivt liv, de reser mest, har ofta stark hälsa och god ekonomi. De köper gärna ny bil och många byter partner. Deras barn har flyttat ut och de upplever en andra ungdomstid. De kallar sig gärna 55-plussare, passionärer, resenärer eller varför inte ungdomlingar?

Jag har inte kunnat undgå att lägga märke till dem i publiken på de seminarier och föreläsningar jag håller runt om i landet varje år. De dominerar. De tycks ha ett vassare sinne för sina idéer och pengar. De inser att de kan förvänta sig mycket mer och att tiden inte är oändlig.

Efter min första bok, introduktionsboken *Spara mindre – få ut mer* (2009) var det uppenbart för mig att gruppen förtjänade en egen bok och det är den du nu håller i: *Spara klokare – 55+*.

Den handlar om att 55-spurten – en turbo på sparpengarna och 65-åringens fyra stärkande växlar. Min ambition är att fler ska förstå att det är enkelt att få ut mer av sina pengar. Så kan alla ungdomlingar fokusera på det som de antagligen är allra bäst på: livet.

Läs, tyck och välj!

Claes Hemberg, Sparekonom

Inledning: du har ett guldläge

Min gammelmorfar, Anton Hemberg, lämnade som 15-åring den lilla åkern på ön Torsö och for in till Mariestad för att ta anställning i lanthandeln. Det var i början på 1800-talet, några år senare kunde han öppna en egen handelsbod och snart var han aktiv lokalpolitiker, föreningsman, aktiv i skolan och socialt engagerad. Som 55-åring sålde han lanthandeln och öppnade godisfabrik stället. Han fångade kort sagt samtiden, tog för sig och bidrog även till det nya samhället.

På ett liknande sätt står dagens 55-åringar inför en rad vägval. De behöver däremot inte alla flytta. Kanske inte heller byta jobb. Idag kan vi ofta påverka vår situation där vi är. Vår yrkesroll, titel eller familjenamn är inte längre avgörande för vilka dörrar som öppnar sig eller vilken ränta vi får på våra pengar. Vi kan själva välja väg på ett sätt som var omöjligt för bara 30–40 år sedan.

Vi gillar dock inte alltid förändringar. Jag minns min övergång från skrivmaskin till dator. Det var svårt och tufft i början. Snart märkte jag dock att jobbet blev enklare och roligare och att resultatet blev bättre. Samma sak tror jag att många människor upplever när de får grepp om sina sparpengar. Det är först motigt och vi behöver lite stöd. Vi behöver enkla tumregler, åtgärdslistor, punkter att pricka av, varningsskyltar och hurrarop. Efteråt kan vi inte förstå varför vi har väntat så länge.

När de första svenskarna åkte tåg genom Sverige varnade läkarna och vetenskapen för att folk skulle bli sjuka. Den höga hastigheten kunde orsaka kräkningar, yrsel och obehag. Tåget åkte trots allt i 40 kilometer i timmen. Tågets fart var faktiskt tio gånger högre än fötterna brukade bära oss på den tiden. Det är som om du idag åkte 500 kilometer i timmen till jobbet, istället för de kanske 50 du är van vid. Vi behöver skaffa oss perspektiv på hur vår omvärld ser ut. På samma sätt är ekonomi och börsen idag en del av vår vardag. Fakta och siffror blinkar förbi på tv, nätet och i tidningar, men vi ska inte behöva känna obehag eller yrsel. Vi ska bara lära oss hur vi på ett rimligt sätt ska handskas med informationen.

Just nu har vi en fördel som vi aldrig sett tidigare. Grusgången är krattad åt oss. Vi behöver inte uppfinna hjulet, de verktyg och nycklar som vi behöver för att hantera våra sparpengar finns redan. Dessa handgrepp är för vår ekonomi lika betydelsefulla som järnvägen var på 1800-talet, eller penicillinet varit för vår hälsa under stor del av 1900-talet. Nu gäller det vårt livs sparpengar under 2000-talet. Och vi är lyckosamma. För det svenska samhället har varit rejält framsynt, få länder i världen har krattat gruset så väl för sina sparare som Sveriges.

Drar vi klockan lite tillbaka så ser vi att de flesta svenskar är nykomlingar i sparvärlden. De första lönekuverten fick visserligen redan arbetarna för över hundra år sedan. Men då fanns det bara ett sätt att spara pengarna på, nämligen *bankkontot*, en uppfinning från 1600-talet. Att det bara var och är en parkeringsruta, som ofta kostar minst lika mycket som den ger, kunde vanligt folk då inte ta hänsyn till. Det fanns inget annat val, alla "vanliga" människors löner sparades där. Kusligt nog fortgår det. 7 av 10 svenskar sparar aktivt på bankkonto, trots att det närmast inte ger någonting. Antagligen är det gamla bilder som ligger kvar på nähinnan. Under 1960- och 70-talen hade vi några högränteår. Men alla har inte insett att det bara var en synvilla. Eftersom de samtida prisökningarna holkade ur värdet på varje krona i motsvarande grad gav det närmast ingenting. Men tron på bankkontot lever kvar, som en mycket ihålig myt.

Fram till 80-talet var det bara 2–3 procent av befolkningen, de med slott i Skåne eller de i bankpalatsen i storstaden, som förstod och hade tillgång till andra bättre sparformer där pengarna verkligen växte. Sedan dess är utbudet mer jämlikt. Men svenskarna har fortfarande varannan sparkrona i uppfinningen (bankkonto eller varianten räntefonder) som är äldre än ångmaskinen och där banken ofta är den som tjänar mest på våra pengar.

Så rullade vårt sparande på till slutet av 1980-talet. En rad spararvänliga förändringar ledde till att vem som helst idag kan ta hand om sina sparpengar på avgjort mycket bättre sätt. Vi har fått fonder, skatterabatter, depåer, pensionsförsäkringar, kapitalförsäkringar, PPM och allt vad de heter. I många andra länder i Europa har man ännu inte nått halvvägs. Därmed är vi hästlängder före, och kan med fog sikta på att bli världs bäst. Det gynnar inte bara dig själv, utan hela samhället och kommande generationer. Det är bara för dig att ställa dig frågan: ”Hur kan jag få ut mer av mina sparpengar?” I det här perspektivet är Sverige ett modernt samhälle. Synd bara att svenskarna själva inte tar tag i dessa möjligheter, idag är det bara 1 av 5 svenskar som har ett någorlunda modernt sparande. Det är bättre än de ytterst få som hade det för 30 år sedan, jag men tror att minst varannan svensk verkligen kan klara av det. Vi måste bara sluta att vara så försynta.

En stor fördel med järnvägen och penicillinet var att effekten märktes omgående. När första tåget nådde Alingsås 1880 så hördes ångpipan. När min mormor, som var skolsköterska i Alingsås, senare kunde använda penicillinet gick liv att rädda vilket inte varit möjligt tidigare. Självklart stöttade samhället dessa projektet. När det gäller våra sparpengar vill inte samhället pressa oss och rumstera om i vår plånbok. Det anses för privat och för personligt. Jag håller inte med. Det är högsta grad en samhälls-ekonomisk fråga om folk ger bort större delen av sina sparpengar till några banker, istället för att behålla dem till sina arbetsfria år. Vi behöver också ett skattesystem som lockar till sparande, och flytträtt på våra pensioner. Att banker låser in våra största besparingar är omoraliskt. Och så länge Pensionsmyndigheten sitter på vår stora pott och är landets tystaste myndighet så har vi ett stort

samhällsproblem. Även andra myndigheter behöver hjälpa oss. De kan inte lösa alla spargåtor. Men de kan stötta vanligt folk och rädda våra pengar från hårdföra säljare. Det kan rädda miljarder åt oss varje år. Fram till dess måste varje sparare själv se om sitt hus. För många är ekonomiska sifferuppgifter komplicerade och procenttal svåra och dessutom använder bankfolket krångliga ord. Men ge inte upp. Du kan själv skaffa dig 80 % rabatt på dina fonder. Du vet bara inte om det. Vi måste börja bry oss om de små detaljerna för de leder till stora resultat i slutändan.

På 1800-talet när de flesta svenskar fortfarande var bönder, var *mat till alla* den stora samhällsfrågan. Under 1900-talet övergick majoriteten till att arbeta i industrin. Vi arbetade nu för att få lön för att kunna handla bland annat mat. Temat var *arbete åt alla*. Idag stiger inte lönerna nämnvärt och den stora tillväxten har vi bakom oss. Det är i vår privata ekonomi som vi kan göra skillnad. Visst är det enklare att spara undan en pott på en stor lön. Men det viktigaste är att vi tar hand om den pengapott vi har. Lönen avgör inte framtiden, däremot kan våra sparval göra det. Samhället har inte råd att säkra vår privata ekonomi, utan vi behöver själva ta ett fastare grepp om våra sparpengar. Nu kan vi säga att temat är *sparpengar åt alla*. För unga människor är detta självklart. Det är inte för inte som vi senaste året har sett greker, fransmän och flera andra ordna demonstrationer för mera pengar och bättre pensioner. Många unga räknar inte med någon statlig pension överhuvudtaget utan förlitar sig på sina egna sparpengar. Under tiden är dagens 50-åringar mitt emellan. De har fördelen av att få en hyfsad pension samt att ha tillgång till verktygen för att själva ta hand om sina egna sparpengar. Ett riktigt guldläge.

Tiden är på din sida

Den andra stora förändringen är att vi lever allt längre. Jämfört med för bara några decennier sedan lever dagen dagens 55- och 65-åringar längre, friskare och aktivare liv. För inte så länge sedan var 55-åringarna gamla och tog hand om barnbarnen. Nu spelar

55- och 65-åringar lever yngre liv

de golf och odlar gamla och nya intressen. Läser vi statistiken över livslängd, resor och sjukdomar så är det tydligt. Dagens 55- och 65-åringar lever betydligt yngre liv än tidigare generationer. Statistiken säger att vi blir 2,5 år äldre varje årtionde. Den ökande

livslängden innebär både gott om tid och gott om utgifter. Varken tiden efter 55 eller 65 är någon mål-raka, utan en tid för nya idéer och ambitioner. Vid 55 är det hög tid att ta nya tag för nya tider. Men

dagens 55-åringar begår ett misstag om de jämför sig med sina föräldrar i motsvarande ålder. Jämförelser blir lätt vilseledande.

Våra förändrade livsbetingelser märks inte minst i hur vi omnämner oss själva. De som kallar sig medelålders är allt äldre. Begreppet pensionär är närmast helt ute. Några kallar sig för seniorer eller veteraner och detta beror inte att vi har blivit ytliga eller åldersfixerade, utan på att verkligheten har förändrats. När folkpension infördes 1913 var pensionsåldern 67 år och den genomsnittliga livslängden för män var 55. Kostnaderna för pensioner tärde inte på statskassan eftersom de flesta dog innan de gick i pension. Fram till 1970-talet hade de flesta inte särskilt många pensionsår. Arbetslivet var tungt, maten ensidig och hälsovården sämre. Tiden som pensionär var kort, sjuklig och stillsam.

Det är denna bild som fortfarande lever kvar, men som allt färre känner igen sig i. Det har gått så långt att många som fyllt 65 undviker att kalla sig för pensionärer. Unga rynkar på näsan åt begrepp som pension och pensionsförsäkring. Är det en begravningsförsäkring?, undrar de med ett leende. Ett namn som efter-jobbet-konto, lockar betydligt fler. Till och med pensionsorganisationerna överväger att ändra namn. Pension är med andra ord på väg ut, trots att det aldrig varit så aktuellt. För gruppen 65+ blir dramatiskt större de närmaste åren. År 2018 blir ett genombrottsår. Då har vi fler svenskar över 65 år än i arbetsför ålder (20–64 år). Inte överraskande talas det redan om att höja pensionsåldern. Men att fullt ut kompensera för vår ökade livs-

längd blir svårt. Då skulle vi behöva arbeta till åtminstone 80 års ålder. Det är nog politiskt svårt att genomföra. Men att några europeiska länder nu vägrar höja pensionsåldern från 60 till 62 år känns i detta perspektiv märkligt. Antagligen kommer verkligheten ikapp även dem.

De som idag fyllt 65 år kan kalla sig *passionärer*, de odlar ju sin passion. Andra identifierar sig med sina intressen och kallar sig tennisspelare, textilkonstnär eller resenär. Ytterligare några håller fast vid sin yrkestitel och kallar sig doktor, ingenjör och bibliotekarie fast de slutat arbeta för länge sedan. Den viktigaste lärdomen kanske ändå inte finns i identiteten, utan i insikten att livet efter 55 och även livet efter 65 är något helt annat än tidigare.

Det positiva är att vi har många fria år efter sista dagen på jobbet, nackdelen är att det kan väcka oro.

Det finns några frågor som är särskilt vanliga när jag möter sparare för att diskutera ekonomin efter 55 och 65. "Hur länge ska pengarna räcka?" och "Hur länge har jag råd att leva på det sätt jag vill?" Men statistiken säger att många har det bättre ställt än de själva inser. Samtidigt ser jag att många sparar sämre än de vad de kunde göra. Nej, den viktiga frågan är inte alls som många tror "Hur mycket ska jag spara?". Visst påverkar det. Men den första frågan som de borde ställa sig är istället "Hur ska jag spara?". Eftersom de flesta som passerat 55 har sparat en hel del, är första steget inte att spara mycket mer, utan att skaffa sig en robust ordning på de pengar som redan finns på olika konton.

Det nya vardagslivet efter 55 år, och de många åren framgent, kan väcka både nyfikenhet och lite oro. Den nya fritiden sträcker sig dessutom över så många år, vilket gör den svår att överblicka. Eftersom var och en av oss samtidigt på ett rättvist sätt ska värdera våra sparpengar är det ett stundtals utmanande pussel vi har framför oss. "Kommer bitarna att passa ihop", frågar sig många. Hur ska vi bäst få pusselbitarna tid och pengar att passa ihop, är en fråga jag ofta möter. Men idag finns många bra alternativ. Dessutom finns en valfrihet som tidigare generationer inte haft.

Passionär istället för pensionär

Det gäller bara att ta för sig. Den som frågar mest får flest svar och har därmed mest att välja mellan. (Men lita inte på rådgivarna, se s. 156–173)

Den långa tiden vi människor idag lever kan på ett paradoxalt sätt göra oss oroliga. För hur ska vi få pengarna att räcka? Men tvärtom har vi idag de två bästa förutsättningarna som finns för våra sparpengar. Tid är den första och viktigaste förutsättningen. Vi har gott om tid, och kan reparera vardagliga misstag. Dagens 55-åringar har 30–40 år framför sig att ta hand om sina liv, sina vänner och sina sparpengar. Det gör att både vänskap och sparpengar har bra förutsättningar, för tid är den viktigaste näringen för alla tre. Och då menar jag inte de timmar du lägger ned på att välja fonder, utan tiden du låter bli att använda dina sparpengar, och låter dem växa i lugn och ro. Kan du tänka dig att avvara en pott pengar i säg 10 år, så ger du dem väldigt bra förutsättningar, och du kan förvänta dig ett riktigt bra gensvar från dem. Du kan rentav räkna med att de ska fördubblas i värde

Även den dagen du börjar använda delar av dina sparpengar för vardagsbruk kan du låta tiden arbeta på din sida. För det är inte så att vi använder alla våra sparpengar det första året efter att vi har gått i pension. Nej, de ska antagligen räcka i 15 till 25 år. Och det måste vi ha i minnet när vi både tänker på hur mycket pengar vi ska spara och hur vi ska spara våra pengar. Här finns en annan enkel bild över tidens goda kraft att ha i minnet.

Första steget är att se till att sparpotten hinner växa till sig ordentligt *före* 65-årsstrecket. Nästa steg är enklare, för använder du högst hälften av dina sparpengar varje årtionde, så kan du upprätthålla din sparkassa. Mer om detta nedan.

Det är dina pengar

Dina pengar har du sparade på konton, i försäkringar, men också hos PPM och hos staten. Det roliga är att vi har makten över dem. Mycket mer än många inser eller vill erkänna. ”Pengarna hos staten kan vi inte påverka”, opponerar sig någon. Men det kan vi visst, vi väljer hur och när vi tar ut pengarna. Det påverkar i högsta

Fakta. Nytt vardagsliv ställer nya krav

Jämför vi hur våra liv såg ut för bara 60 år sedan med idag så upptäcker vi stora skillnader. Redan barndomen var annorlunda. Bara 6 år i skolan på den tiden innebar att barndomen ofta var slut redan vid 11–12-årsåldern, om du inte hade läshuvud och fick studera vidare. Ungdomen fanns inte, den kom först på 1950-talet. Istället fick många unga ta springjobb de första åren, sedan knackade familjelivet på dörren. Redan vid 20 så försörjde många en familj. Ännu var pensionsåldern 67 år. Längre var semestern bara två veckor. Många arbetade därmed i sammanlagt 45–50, ofta slitsamma, år. Att snittsvensken sedan dog vid 68–69 års ålder, gjorde att statens kostnader för pensioner var begränsade.

Hur vi tar oss an livets olika skeden är idag fullständigt förändrat. Studietiden har ökat till närmare 20 år och många studerar idag tills de är 24–25. Sedan har dagens unga uppfunnit en ny tid i livet; "reseåldern". Den innehåller både resor men också småjobb som guidning och kassörjobb, gärna utomlands, för att finansiera uppehållet. Detta har mer med ungdomen att skaffa än med arbetslivet. Först vid 30 års ålder har snittsvensken sin första fasta inkomst, säger statistiken från skatteverket. Men de vill som längst arbeta till 55-årsdagen, säger de, vilket leder till att arbetsåren som förr var över 45 år har minskat till 25 år. Det går inte ihop. Kikar vi sedan på livslängden så inser vi att det inte alls går ihop, för dagens unga kommer i genomsnitt att leva tills de närmar sig 90 år.

Slutsatsen är oundviklig. Dagens unga kan inte sluta arbeta vid 55. De hinner inte spara tillräckligt under den korta tiden. För även om de jobbar på till 65, så har de bara 35 arbetsår bakom sig för att försörja sig de 30 år de är pensionärer. Nej, oavsett hur länge vi vill och behöver jobba, så har vi numera genom hela livet ett större ansvar för vår pension. Vi har inte längre en fix pensionsålder, väntar du 1 år med att sluta arbeta får du 8–9 % mer i pension. Det gör att allt fler jobbar några år extra. Det är det värt säger de, och rätten till arbete väntas nu att höjas till 69 år. Detta är antagligen bara början.

grad hur vi lever våra liv, så visst har vi makten över våra pengar.

”Gärna en medalj men först en rejäl pension” var en känd valslogan från 50-talet. Tanken var god, men framför allt ekar andemening kvar. Många ser pension som något vi passivt tar emot men så är det inte längre. Våra pengar, är pengar som vi kan och ska ta hand om. Idag kan vi styra, ställa och ta kommandot på ett sätt som tidigare inte var möjligt. Dessutom kan vi själva bestämma hur vi vill ta ut våra pengar. Vi är allt utom passiva mottagare.

Att ta hand om sina sparpengar innebär inte att vi ska stor-

handla med vår privatekonomi på börsen varje dag utan att vi ska vårda våra sparpengar. Vi behöver inte bära miniräknare i jackfickan. Vi behöver bara vägledning i hur vi ska tänka, en egen liten sparpengarernas handbok.

Om detta handlar denna bok. Den pekar ut vägshål, ställer frågor, ger stöd och förhoppningsvis en stor dos självförtroende och inspiration. För så svårt är det inte. Låt ingen slå i dig det.

Sparkoll. Du har ett guldläge

- Vi har det viktigaste på vår sida: tiden**
- Mängden pengar avgör inte, utan hur du sparar dem**
- Vi har alla möjlighet att välja och det finns enkla grepp**

Vägledning. Fonder är bästa sparformen.

Fonder är bästa sparformen. Det säger varannan svensk (48 %), en av fem (22 %) tycker att aktier är bättre, enligt en undersökning från Prospera i maj 2010. Både fond- och aktiespararna har antagligen rätt. För fonder passar de som vill se över sitt sparande mer sällan medan aktier kräver uppsikt åtminstone några gånger per år, då olika händelser i bolagen kan sätta aktiens värde på spel.

Välj sparform efter ditt engagemang:

Litet engagemang

I

Stort engagemang

I

Mycket stort engagemang

Sparformer:

Billiga fonder (lågprisfonder för 0-0,5 %)

Bättre fonder

Smala fonder

Breda aktier (investmentbolag med flera)

Aktier

Möte. Eva Larsson 58.

”Ska jag ha mina sista pengar på börsen?”

Eva är milt sagt skeptisk till börssparande. Samtidigt vill hon få ut mer av sina pengar, säger hon. Mitt svar är att de sista pengarna ska du alltid ha i plånboken. Men de näst sista ska du alltid ha på börsen. Då har du säkrat dina användpengar och låter sparpengarna växa. Och växer gör sparpengarna bäst i börsmiljö.